

JDP

Newsletter

Standardowe klauzule umowne a najwyższa kara za naruszenie RODO

lipiec 2023

jdp-law.pl

Standardowe klauzule umowne a najwyższa kara za naruszenie RODO

Karę pieniężną w wysokości 1,2 mld euro (czyli ponad 5 mld zł) została przez Irlandzki Urząd Ochrony Danych (IE DPC) ukarana spółka Meta Platforms Ireland Limited. Była to największą dotąd administracyjną karą pieniężną nałożoną na podstawie przepisów RODO. Karę tę nałożono za przekazywanie przez Meta danych osobowych do Stanów Zjednoczonych na podstawie standardowych klauzul umownych (SCC). W swojej decyzji organ stwierdził także o zawieszeniu przekazywania danych.

TŁO DECYZJI

W decyzji stwierdzono, że Meta naruszyła art. 46 ust. 1 RODO, kontynuując przekazywanie danych osobowych z UE/EOG do USA po wydaniu przez TSUE w dniu 16 lipca 2020 r. wyroku tzw. Schrems II.

Przed lipcem 2020 r. przetwarzanie danych do USA odbywało się przy użyciu tzw. Tarczy Prywatności (Privacy Shield), czyli decyzji Komisji stwierdzającej odpowiedni stopień ochrony.

W dniu 16 lipca 2020 r. Trybunał Sprawiedliwości wydał wyrok* w sprawie Data Protection Commissioner przeciwko Facebook Ireland Limited i Maximillian Schrems, potocznie nazywany Schrems II, w którym unieważnił Tarczę Prywatności.

W jego efekcie dalszy transfer mógłby być ewentualnie kontynuowany m.in. na podstawie jednego ze wskazanych w przepisach RODO mechanizmów.

Meta zdecydowała o dokonywaniu transferów do USA na podstawie standardowych klauzul umownych, które zostały przyjęte przez Komisję Europejską w 2021 r. w połączeniu z dodatkowymi środkami uzupełniającymi, takimi jak:

1. szyfrowanie danych
2. przejrzyste zgłaszanie wniosków od amerykańskich organów rządowych o dostęp do danych osobowych europejskich użytkowników Facebooka oraz
3. szereg zasad i procedur dotyczących takiego dostępu przez władze USA.

DPC (Irlandzki Urząd Ochrony Danych) stwierdził jednak, że zastosowane środki nie uwzględniały zagrożeń dla podstawowych praw i wolności użytkowników, które to zagrożenia zidentyfikowane zostały przez TSUE w wyroku Schrems II z uwagi na obowiązujące w USA przepisy prawne.

Zgodnie z informacjami pozyskanymi ze strony EDPB (European Data Protection Board), Andrea Jelinek, przewodnicząca organu, wskazała, iż "EDPB stwierdził, że naruszenie Meta IE jest **bardzo poważne**, ponieważ dotyczy transferów, które są systematyczne, powtarzalne i ciągłe".

„Facebook ma miliony użytkowników w Europie, więc ilość przekazywanych danych osobowych jest ogromna. Bezprecedensowa grzywna jest silnym sygnałem dla organizacji, że poważne naruszenia mają daleko idące konsekwencje”**.

*Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 lipca 2020 r. C-311/18 Przekazywanie danych obywateli państw członkowskich przez przedsiębiorcę do USA; nieważność decyzji Komisji w sprawie adekwatności ochrony zapewnianej przez Tarczę Prywatności.

**Dostęp na stronie https://edpb.europa.eu/news/news/2023/12-billion-euro-fine-facebook-result-edpb-binding-decision_pl [dostęp: 29.05.23 r.].

NA CZYM POLEGAŁO NARUSZENIE

Jak wskazała Meta, dane osobowe użytkowników Meta Ireland były i są przekazywane z UE/EOG do jej podmiotu przetwarzającego Meta US w Stanach Zjednoczonych w celu świadczenia usługi Facebooka użytkownikom Meta Ireland.

W decyzji wskazane zostało, iż Meta US przestrzega prawa Stanów Zjednoczonych, co obejmuje realizację żądań o dostęp do danych osobowych składanych przez rząd USA, gdyż takie żądania są składane zgodnie z prawem USA.

Ponadto, w decyzji wskazano, że chociaż klauzule SCC są wiążące dla administratora danych z siedzibą w UE i odbiorcy transferu w państwie trzecim, to "nie ulega wątpliwości, że klauzule te nie mogą wiązać organów tego państwa trzeciego, ponieważ nie są one stroną umowy". Dlatego też należy zweryfikować indywidualnie dla każdego przypadku, czy prawo państwa trzeciego zapewnia odpowiednią ochronę na mocy prawa UE poprzez zapewnienie, w razie potrzeby, dodatkowych zabezpieczeń w stosunku do tych oferowanych przez SCC.

Biorąc pod uwagę, że SCC nie są wiążące dla władz USA, nie będą one w stanie regulować przetwarzania przez siebie danych, ani stanowić podstawy do skutecznego środka zaradczego w przypadku jakiegokolwiek ingerencji, faktycznie odnosząc się do szkody poniesionej przez osobę, której dane dotyczą.

Podsumowując, DPC stwierdził, że:

1. Prawo Stanów Zjednoczonych nie zapewnia poziomu ochrony, który jest zasadniczo równoważny poziomowi zapewnianemu przez prawo UE;
2. SCC z 2021 r. nie mogą zrekompensować nieodpowiedniej ochrony zapewnianej przez prawo Stanów Zjednoczonych;
3. Meta Ireland nie posiada środków uzupełniających, które rekompensują nieodpowiednią ochronę; oraz
4. Meta Ireland nie może powoływać się na odstępstwa przewidziane w art. 49 ust. 1 RODO, ani na żadne inne przy dokonywaniu transferu danych.

Z pełną decyzją DPC można zapoznać się na stronie EDPB*.

ODBIÓR KARY

W oficjalnym komunikacie prasowym Meta**, stwierdziła, że korzysta z tych samych mechanizmów prawnych co inne organizacje oraz że problem przetwarzania danych do USA nie dotyczy praktyki jednej firmy w zakresie prywatności, a istnienia fundamentalnego konfliktu prawnego pomiędzy regulacjami USA dotyczącymi dostępu do danych a europejskimi prawami do prywatności.

Meta podaje także, że będzie odwoływać się od wyroku, w tym od „nieuzasadnionej i niepotrzebnej grzywny, i starać się o zawieszenie nakazów na drodze sądowej”.

*Decyzja Data Protection Commission z dnia 12 Maja 2023 r. w sprawie Meta Platforms Ireland Limited (wcześniej znanej jako Facebook Ireland Limited), dostęp na stronie: https://edpb.europa.eu/system/files/2023-05/final_for_issue_ov_transfers_decision_12-05-23.pdf [dostęp 29.05.23r.].

**Dostęp na stronie <https://about-fb-com.cdn.ampproject.org/c/s/aboutfb.com/news/2023/05/our-response-to-the-decision-on-facebooks-eu-us-data-transfers/amp/> [dostęp: 29.05.23r.].

Max Schrems, współzałożyciel europejskiej organizacji non-profit noyb ("none of your business"), którego skarga przeciwko Facebook Ireland Ltd. spowodowała wydanie wyroku Schrems II, wypowiedział się w sprawie, podając: „Cieszymy się z tej decyzji po dziesięciu latach sporów sądowych. Grzywna mogła być znacznie wyższa, biorąc pod uwagę, że maksymalna grzywna wynosi ponad 4 miliardy, a Meta świadomie łamała prawo, aby przez dziesięć lat osiągać zyski. Jeśli amerykańskie przepisy dotyczące nadzoru nie zostaną naprawione, Meta będzie musiała gruntownie zrestrukturyzować swoje systemy”.*

PRAKTYCZNY WYMIAR KARY

Przedmiotowa kara oraz obecny konflikt między unijnymi przepisami dotyczącymi prywatności a amerykańskimi przepisami dotyczącymi nadzoru są problemem także dla wszystkich innych dużych amerykańskich dostawców usług, takich jak Microsoft, Google czy Amazon.

Jak podaje "The New York Times", kara może mieć wpływ na podstawowe funkcjonalności Facebooka, jak dane związane ze zdjęciami, połączeniami znajomych i bezpośrednimi wiadomościami przechowywanymi przez Meta. W związku z tym oraz faktem, iż około 10 procent światowych przychodów Meta pochodzi z reklam dostarczanych użytkownikom Facebooka w krajach UE, sytuacja może potencjalnie zaszkodzić działalności Facebooka w Europie, zwłaszcza jeśli wpłynie to negatywnie na zdolność firmy do kierowania reklam. W 2022 roku Meta osiągnęła przychody w wysokości prawie 117 miliardów dolarów**.

CO DALEJ?

Odpowiedź na zaistniałą sytuację przysłała bardzo szybko. 10 lipca br. Komisja Europejska przyjęła decyzję stwierdzającą adekwatność ochrony w odniesieniu do ram ochrony danych UE-USA***. W decyzji stwierdzono, że Stany Zjednoczone zapewniają odpowiedni poziom ochrony, porównywalny z poziomem Unii Europejskiej. Dzięki temu dane osobowe mogą bezpiecznie przepływać z UE do amerykańskich firm uczestniczących w tych ramach, bez konieczności wprowadzania dodatkowych zabezpieczeń.

Warto mieć jednak na uwadze, że sytuacja ze Schrems II może się powtórzyć.

Max Schrems na wydanie decyzji odpowiedział, że "(...) definicją szaleństwa jest robienie tego samego w kółko i oczekiwanie innego rezultatu. Podobnie jak "Tarcza Prywatności", najnowsze porozumienie nie opiera się na istotnych zmianach, ale na interesach politycznych" i zapowiada skargę decyzji do TSUE****.

Nie można wykluczyć, że za kilka lat przetwarzanie danych przez Metę będzie znów rodziło problemy na tle ich transferu.

*Dostęp na stronie <https://noyb.eu/en/edpb-decision-facebooks-eu-us-data-transfers-stop-transfers-fine-and-repatriation> [dostęp: 29.05.23 r.].

**Dostęp na stronie <https://www.nytimes.com/2023/05/22/business/meta-facebook-eu-privacy-fine.html> [dostęp: 29.05.23 r.].

***Dostęp na stronie https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_23_3721 [dostęp: 11.07.23 r.].

****Dostęp na stronie <https://noyb.eu/pl/european-commission-gives-eu-us-data-transfers-third-round-cjeu> [dostęp: 11.07.23 r.].

Kontakt

W przypadku dodatkowych pytań, zachęcamy do bezpośredniego kontaktu z naszą ekspertką.

Anna Matusiak-Wekiera

Radca prawny

Head of Data Protection/Compliance Practice

anna.matusiak-wekiera@jdp-law.pl

Wszelkie informacje zawarte w niniejszym newsletterze są dostępne nieodpłatnie. Publikacja nie ma charakteru reklamowego i służy wyłącznie celom informacyjnym. Żadnej z informacji zawartych w niniejszym materiale nie należy traktować jako porady prawnej ani ofert handlowej, w tym w rozumieniu art. 66 § 1 Kodeksu cywilnego. JDP DRAPAŁA & PARTNERS Sp. j. niniejszym wyłącza swoją odpowiedzialność tytułem jakichkolwiek roszczeń, strat, żądań lub szkód wynikających lub związanych z korzystaniem z informacji, treści lub materiałów zawartych w newsletterze.